

Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Filologiczny
Zespół Badań Regionalnych,
Zakład Literatury Oświecenia i Romantyzmu oraz
Komitet Nauk o Literaturze Polskiej Akademii Nauk,
Galeria Arsenał w Białymstoku

zapraszają na konferencję naukową z cyklu
„Nowy regionalizm w badaniach literackich”
Białystok 26–27 kwietnia 2018

NARÓD I REGIONY

Tradycje regionalizmu literackiego w perspektywie nowoczesności (XIX–XXI w.)

W **GENEALOGII** współczesnego regionalizmu myśl o globalizacji jako czynnika wpływającym na wzrost zainteresowania miejscem topograficznie określonym zyskała sobie stałe obywatelstwo. Jednak już rozkwit regionalizmu literackiego – jeśli go kojarzyć z romantyzmem – silnie wiąże się właśnie z przemianami modernizacyjnymi pooświeceniowej Europy i kształtowaniem się nowoczesnych narodów oraz ich literatur. Sądzymy, że polskie, polskojęzyczne i „sąsiedzkie” teksty regionalne z II połowy XIX wieku, dwudziestolecia międzywojennego, PRL, a także późniejsze nadal pozwalają się czytać w relacji do tych wielkich procesów i narracji: nowoczesności oraz tendencji narodotwórczych/narodowych. Przy czym regionalizm – w zależności od momentu historycznego i lokalnych uwarunkowań – pełnił wobec projektów modernizacyjnych i ruchów narodowych wiele funkcji: był zastanym dziedzictwem, ale przede wszystkim reakcją na nie: alternatywą, remedium, dopełnieniem, propozycją mediacyjną. Dzisiejsze regiony nazywano niegdyś krainami, krajami, prowincjami, ziemią, stronami. „Ktokolwiek będziesz w nowogródzkiej stronie” – zdanie to napisał poeta, mający za sobą bogatą tradycję regionalistyczną I Rzeczypospolitej, Obojga Narodów, wielu narodowości. Potencjał gestu Mickiewicza wyrastał – w realiach porozbiorowych – m.in. z oferowanej przez regionalizm możliwości literackiego performowania tożsamości, określania jej przez związek z miejscem autobiograficznym, poza porządkiem politycznym. Regionalizm nie wyklucza jednak – co pokazały kolejne lata i stulecia – identyfikacji w kategoriach narodowych i państwowych, nie przeczy nowoczesności, lecz ją krytycznie współtworzy.

„**REGIONALIZM** jest dzisiaj hasłem dnia” – takim cytatem z Aleksandra Patkowskiego Małgorzata Mikołajczak rozpoczyna wstęp do antologii, stanowiącej zarys historyczny i wybór źródeł z zakresu regionalizmu literackiego w Polsce. Patkowski napisał te słowa w 1928 roku, z okazji dziesięciolecia odzyskania przez Rzeczpospolitą niepodległości. Rok 2018, w którym świętujemy setną rocznicę tego wydarzenia, stwarza dogodną okazję do podjęcia refleksji nad tradycjami regionalizmu na ziemiach polskich i sąsiadujących z nimi.

Hasło „nowy regionalizm”, które przyświeca badaniom prowadzonym przez kilka ośrodków naukowych w Polsce od 2011 roku (ich pokłosiem jest między innymi antologia oraz pięć monografii opublikowanych w serii *Nowy regionalizm w badaniach literackich* wydawnictwa Universitas) zawiera bowiem sugestię, iż przed

„nowym regionalizmem” (jego początki sięga 1989 roku) istniał jakiś „stary”, wcześniejszy. Do jego doświadczeń odwołują się szczególnie badacze na zasadzie punktu odniesienia (między innymi Elżbieta Rybicka w artykule *Ponowoczesny regionalizm i badania komparatystyczne*¹), nie stał się on jednak w ostatnich latach przedmiotem szerokiego, osobnego namysłu. Wychodząc z założenia, że historia myślenia regionalistycznego w Polsce wykracza poza wiek XX, zapraszamy do wspólnej nad nią refleksji.

Pragniemy poddać pod rozważę m.in. następujące problemy:

Region – naród – państwo w literaturze (tożsamość i jej dylematy, topografie)	„Narracja narodu”, narracja regionu z perspektywy autochtona i migranta
Naród w przestrzeni wielokulturowej – obrazy literackie, koncepcje krytycznoliterackie	Regionalizm a mniejszości narodowe
Modernizacja z perspektywy regionalnej i narodowej	Trójzaborowość a regionalizm literacki
Modernizacja – religia – kultury tradycyjne	Regionalizm jako ruch rebeliancki i emancypacyjny
Chłopi, ich emancypacja – w tradycji regionalistycznej	Regionalizm a polityka miejsca
Literatury regionalne a „poetyka” nowoczesności	Regionalizm – centralizm – autonomia – separatyzm
Innowacyjność pogranicza, regionalizm – awangarda – eksperyment	Nacjonalizm – regionalizm
Podmiotowość regionalna – narodowa – nowoczesna a miejsce / a wspólnota	Trauma narodowa / regionalna
Wspólnota narodowa – więzi lokalne – rodzinne – środowiskowe	Procesy narodotwórcze a urbanizacja
Historia regionalna – historia narodowa – dzieje Europy	Czasopiśmiennictwo regionalne / publicystyka regionalna
	Instytucjonalizacja regionalizmu
	Semantyka regionalistyczna: główne pojęcia oraz ich dzieje

Serdecznie zapraszamy do Białegostoku!

¹ E. Rybicka, *Ponowoczesny regionalizm i badania komparatystyczne*, „Rocznik Komparatystyczny” 2011, nr 2, s. 141–161.

W sprawie zgłoszeń prosimy o kontakt z sekretariatem konferencji: narodiregiony@gmail.com

Oplata konferencyjna wynosi 350 zł (doktoranci 250 zł).

Uprzejmie prosimy o jej wniesienie **do 30 marca 2018 r.** na konto nr **74 1160 2202 0000 0002 4179 4476**

z dopiskiem: „Naród i regiony”.

Komitet Organizacyjny

dr hab. Danuta Zawadzka, prof. UwB – przewodnicząca

dr hab. Elżbieta Dąbrowicz, prof. UwB

dr Marcin Lul

dr Katarzyna Sawicka-Mierzyńska

mgr Krzysztof Andruczyk – sekretarz

mgr Marzena Radecka – sekretarz

